

Program Erasmus+

Klíčová akce 2 – Partnerství pro spolupráci v oblasti školního vzdělávání

SHRNUTÍ ZPRÁVY Z ANALÝZY DOSTUPNÝCH ZDROJŮ

R2.1.1_cz_s

v česká Republika

Spolufinancováno
Evropskou unií

A Systemic Approach to social media and pre-adolescents through thinking skills education

Číslo grantové smlouvy: 2022-1-IT02-KA220-SCH-000090043

A Systemic Approach to social media and pre-adolescents through thinking skills education

Číslo grantové smlouvy: 2022-1-IT02-KA220-SCH-000090043

R2.1.1_cz_s

Shrnutí zprávy z analýzy dostupných zdrojů: Česká republika

Spolufinancováno
Evropskou unií

Projekt ASAP je spolufinancován z programu Erasmus+ Evropské unie na základě grantové dohody č. 2022-1-IT02-KA220-SCH-000090043.

Podpora Evropské komise a italské národní agentury INDIRE při vzniku této publikace nepředstavuje schválení jejího obsahu, který vyjadřuje výhradně názory autorů. Evropská komise ani italská národní agentura INDIRE nenesou odpovědnost za jakékoli použití informací obsažených v této publikaci.

Informace o projektu

Program	Erasmus+
Klíčová akce	Klíčová akce 2 – Spolupráce mezi organizacemi a institucemi
Typ akce	Partnerství pro spolupráci v oblasti školního vzdělávání
Akronym	ASAP
Název projektu	A Systemic APproach to social media and pre-adolescents through thinking skills education
Číslo grantové smlouvy	2022-1-IT02-KA220-SCH-000090043
Datum zahájení projektu	1. září 2022
Datum ukončení projektu	30. srpna 2025
Doba trvání	36 měsíců
Další informace	Pro více informací o projektu a přístup k dalším výstupům navštivte: <ul style="list-style-type: none"> - Webovou stránku projektu www.socialmediakids.eu - Stránku projektu na Erasmus+ Project Results Platform - Komunitní stránku projektu na Zenodo

Informace o tomto dokumentu

Výstup č.	R2.1.1_cz_s
Název výstupu	ASAP Shrnutí zprávy z analýzy dostupných zdrojů: Česká republika
Work Package	WP2 – Social Media, Preadolescents, and Meta-Cognition: ASAP Transdisciplinary Desk & Field Research
Aktivita	A2.1 – Desk Research
WP Leader	DOBA Business School, Maribor
Autoři	Lucie Brzáková (ProEduca)
Datum vydání	Srpen 2023
Úroveň šíření výstupů	VEŘEJNÁ
Krátký popis	Shrnutí analýzy dostupných zdrojů provedené v České republice v rámci projektu ASAP, zaměřené na vztah mezi predadolescenty a sociálními sítěmi, se zvláštním důrazem na kyberšikanu, online rizika a digitální pohodu. Shrnutí představuje klíčová statistická data a zjištění z národních výzkumů, stejně jako příklady dobré praxe a strategie podporující digitální občanství a bezpečnější, odpovědnější používání médií mezi mladými lidmi. Plná verze národní zprávy je dostupná v anglickém jazyce na stránkách projektu.

Licence

Tato práce je licencována pod licencí [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#), která umožňuje používání, šíření a úpravy tohoto díla, včetně komerčního využití, za podmínky uvedení původních autorů a označení provedených změn. U některého obsahu může být nutné vyříditi dodatečná práva, pokud obsahuje díla třetích stran nebo zobrazuje identifikovatelné soukromé osoby.

Chcete-li použít nebo reprodukovat obsah, který není ve vlastnictví autorů tohoto díla, je možné, že budete muset získat souhlas přímo od držitelů práv.

Zpráva z desk research v České republice - Shrnutí

V rámci projektu ERASMUS+ s názvem ASAP – Systémový přístup k sociálním médiím a preadolescentům prostřednictvím výuky rozumových dovedností byla vypracována česká výzkumná zpráva. Hlavním cílem této zprávy je nabídnout stručný a všeobjímající obraz vztahu preadolescentů, digitálních médií a specifického kontextu České republiky. Níže jsou shrnuté klíčové poznatky, které jsou rozděleny do jednotlivých kategorií.

1) Statistické údaje (Digital, 2023; DESI 2022)

- Celkový počet obyvatel České republiky v lednu 2023 činil 10,49 milionu.
- Na začátku roku 2023 bylo v České republice **9,61 milionu** uživatelů internetu, přičemž penetrace internetu činila **91,6 %**.
- V lednu 2023 bylo v Česku **8,07 milionu** uživatelů sociálních médií, což představuje **76,9 %** celkové populace.
- Na začátku roku 2023 bylo v Česku aktivních celkem **15,08 milionu** mobilních připojení, což odpovídá **143,8 %** celkové populace.

2) Národní výzkum o sociálních médiích a (pre)adolescentech: České děti v kybersvětě (výzkumná zpráva) (Kopecký, 2019)

- V České republice se objevila řada průzkumů a studií, které se zabývají vztahem mezi sociálními médii a (pre)adolescenty, zejména v oblasti bezpečnosti, prevence rizik a kyberšikany.
- Tato šetření přinesla cenné poznatky o tom, jak (pre)adolescenti interagují se sociálními médii, zaměřila se na online bezpečnost, prevenci rizik a kyberšikanu a poukázala na výzvy a příležitosti v digitálním prostředí.
- Mezi mladými Čechy ve věku 11 až 15 let tvoří 8 % "problémoví uživatelé" sociálních sítí, což je více než v předchozích letech. Dívky vykazují problematičtější chování v oblasti sociálních sítí, zatímco chlapci vynikají v hraní počítačových her.
- České děti lze rozdělit do čtyř kategorií intenzity užívání sociálních médií: neuživatelé (22 %), běžní uživatelé (52 %), intenzivní uživatelé (18 %) a problémoví uživatelé (8 %).
  - Neuživatelé sociálních sítí (22 %) - pociťují menší podporu ze strany vrstevníků, jsou méně fyzicky aktivní, ale zároveň nemají tendenci užívat návykové látky a jsou úspěšnější ve školním prostředí.
  - Běžní uživatelé (52 %) používají sociální sítě denně, ale v přiměřeném množství – mají nejlepší hodnocení celkové životní spokojenosti, v žádném z dalších sledovaných ukazatelů nijak zvlášť nevynikají, ale zároveň nevykazují ani špatné výsledky či rizika.
  - Intenzivní uživatelé (využívají sociální sítě v každé volné chvíli) (18 %) - mají nejlepší vztahy s vrstevníky a jsou také fyzicky nejaktivnější, na druhou stranu mají větší sklon k užívání návykových látek (ve srovnání s "normálními" uživateli a neuživateli), je u nich patrně zvýšené riziko kyberšikany a šikany.

- Problémoví uživatelé (8 %) – je nejproblematičtější skupina, která se vyznačuje nejen extrémně vysokým množstvím času stráveného před obrazovkami, ale také nízkou životní spokojeností, rizikem deprese, šikany a kyberšikany, disharmonickými vztahy v rodině a mezi vrstevníky. Tato skupina má také nejvyšší sklon k užívání návykových látek.
- Významný podíl (8 %) českých školáků vykazuje problematické užívání sociálních médií, které zahrnuje celou řadu chování a důsledků, jež mohou negativně ovlivnit pohodu mladých uživatelů, jako je nadměrný čas strávený online, kyberšikana, ohrožení soukromí, sociální izolace atd., přičemž rozdíly mezi pohlavími jsou s rostoucím věkem stále výraznější.
- Přibližně 22,5 % dětí ve věku 11 až 15 let dává přednost diskusi o osobních záležitostech na internetu před osobní interakcí, přičemž tento podíl se s věkem zvyšuje.
- Přibližně 16 % dětí ve věku 11 až 15 let je v každodenním kontaktu s přáteli, které poznaly na internetu, přičemž intenzivní a problémoví uživatelé jsou v takovém kontaktu častěji.
- Více než polovina (55 %) rodičů si není vědoma aktivit svých dětí na internetu, zejména v případě problémových uživatelů.
- Zpráva "České děti v kybersvětě" odhaluje alarmující trendy: mnoho dětí ignoruje věkové hranice pro používání sociálních sítí, YouTube je stále populárnější a mezi mladými lidmi prudce roste používání TikToku.
- Metodici prevence (viz informace dále v kapitole 4) hrají v českých školách zásadní roli, řeší problémy digitální bezpečnosti, jako je kyberšikana, sexting a rizikové chování na internetu, a snaží se vytvářet bezpečné prostředí pro výuku.
- Metodici upozorňují na rostoucí obavy z otázek kybernetické bezpečnosti, jako je závislost na internetu a kyberšikana, a na jejich roli v úsilí o primární prevenci.
- Absolvování specializovaného vzdělávání metodiků prevence brání jeho časová náročnost a nedostatečná kompenzace, přičemž potřebné vzdělání absolvovalo pouze 50 % z nich.
- Metodici věnují svým povinnostem v průměru 80 až 100 minut týdně, přičemž se zaměřují na primární prevenci pro žáky a administrativní úkoly.
- Výzkumy dětských domovů ukazují, že děti z tohoto prostředí jsou ve srovnání s běžnou dětskou populací zranitelnější vůči rizikovým situacím na internetu a často vytvářejí a sdílejí intimní materiály na internetu.
- Výsledky výzkumu z dětských domovů ve srovnání s českou studií České děti v kybersvětě naznačují, že děti z dětských domovů se na internetu setkávají s rizikovějšími situacemi.

3) Příklady dobré praxe

Identifikovali jsme efektivní přístupy k řešení problematiky sociálních médií ve školách a v dalších kontextech, které posloužily jako inspirace pro projekt ASAP:

- Vzdělávací program JSNS (Jeden svět na školách): Iniciativa JSNS české humanitární organizace Člověk v tísni rozvíjí kritické myšlení a podporuje aktivní občanskou angažovanost žáků prostřednictvím multimediálních výukových lekcí. Od roku 2001 se zabývá tématy, jako jsou lidská práva, mediální výchova a otázky životního prostředí, a to s využitím dokumentárních filmů a online materiálů. Filmy jsou volně přístupné na jejich webových stránkách a nabízejí studentům zdroje v českém i anglickém jazyce.

- "DigiStories: Nela" je videohra, která simuluje sociální síť a usnadňuje diskuse o kyberšikaně ve třídě. Díky svému realistickému ztvárnění umožňuje žákům pochopit podstatu a dopady kyberšikany. Hráči se pohybují na fiktivní platformě připomínající Instagram nebo YouTube, kde postavy jako Nela a Anežka zažívají kyberšikanu. Následná diskuze ve třídě (vhodná pro věkovou skupinu 11-15 let), se zabývá změnami v chování na sociálních sítích a mezigeneračními rozdíly v komunikaci. Tento vzdělávací nástroj byl vytvořen společně s programem JSNS a společností Charles Games, která je známá svými inovacemi v oblasti vzdělávání.
- V síti (dokumentární film): Dokumentární film se zabývá sexuálním zneužíváním dětí na internetu a s pomocí dospělých hereček ukazuje taktiky predátorů na falešných účtech na sociálních sítích. "V síti: Za školou" je verze pro diváky starší 12 let, která poskytuje návod a preventivní opatření pro děti. Související webová stránka <https://vsitifilm.cz/> nabízí návod pro rodiče, učitele, děti a potenciální predátory, jak zabránit dalšímu zneužívání.
- Program minimalizace šikany: Tento program se zabývá šikanou na základních školách prostřednictvím seminářů a konzultací. Učitelé se učí vytvářet bezpečné klima ve třídě, rozpoznávat stádia šikany, vést rozhovory se zúčastněnými stranami a spolupracovat s příslušnými organizacemi. Konzultace pomáhají školám zavádět strategie proti šikaně, podporují týmovou spolupráci mezi učiteli a zlepšují krizovou reakci. Vypracované strategie umožňují efektivní prevenci a zvládnání šikany ve školách.

4) Legislativa a regulace

V České republice v současné době neexistuje žádná speciální právní úprava, která by poskytovala ochranu uživatelům právě před zneužívajícím chováním na internetu.

Školní metodik prevence:

- Podle vyhlášky č. 72/2005 Sb. musí školy v České republice zřídit funkci školního metodika prevence.
- Metodici prevence pracují společně s výchovnými poradci, psychology a pedagogy v oblasti poradenství a prevence pro žáky.
- Vytvářejí inkluzivní prostředí pro žáky s poruchami chování a zajišťují jejich bezproblémovou integraci do školní komunity.
- Metodici prevence se zaměřují na prevenci sociálně patologických jevů, včetně šikany, zneužívání návykových látek, záškoláctví a rizikového chování.
- Spolupracují s učiteli, vyhodnocují varovné signály, poskytují poradenství a podílejí se na školním Minimálním preventivním programu.

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování:

- Školní preventivní program (ŠPP) je zásadní pro řešení a zvládnání rizikového chování v českých školách.
- ŠPP poskytuje pokyny a postupy pro účinné řešení rizikového chování.
- Tento proces zahrnuje kroky, jako je identifikace, hlášení, hodnocení, intervence a monitorování/následná opatření.
- Důraz je kladen na spolupráci učitelů, metodiků prevence, školních psychologů, rodičů a odborníků.

Systém evidence preventivních aktivit (SEPA):

- Systém SEPA je online platforma v České republice, která slouží k evidenci preventivních aktivit ve školách.
- Soustřeďuje dokumentaci preventivních opatření a zajišťuje systematický přístup k řešení sociálních problémů a rizik.
- SEPA podporuje realizaci Minimálního preventivního programu pro vytvoření bezpečného školního prostředí.
- Pomáhá školám dokumentovat preventivní aktivity, sledovat jejich průběh a spolupracovat s krajskými metodiky prevence.
- SEPA shromažďuje informace o primární prevenci ve školách, aby bylo možné na základě údajů vypracovat účinné strategie na různých úrovních.

Odkazy

Digitální 2023: Česko. (2023). DataReportal. <https://datareportal.com/reports/digital-2023-czechia>

DESI - Index digitální ekonomiky a společnosti (2022). Evropská komise. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022>

Kopecký, K., & Szotkowski, R. (2019). České děti v kybersvětě (výzkumná zpráva). Česká republika. <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/117-ceske-deti-v-kybersvete/file>.

Shrnutí analýzy dostupných zdrojů provedené v České republice v rámci projektu ASAP, zaměřené na vztah mezi predadolescenty a sociálními sítěmi, se zvláštním důrazem na kyberšikanu, online rizika a digitální pohodu. Shrnutí představuje klíčová statistická data a zjištění z národních výzkumů, stejně jako příklady dobré praxe a strategie podporující digitální občanství a bezpečnější, odpovědnější používání médií mezi mladými lidmi.

Spolufinancováno
Evropskou unií